

**Аналітичний центр
«Інститут законодавчих
ідей»**
legislative.ideas@gmail.com
izi.institute
тел. +380-63-820-20-22

**Think tank
«Institute of legislative
ideas»**
legislative.ideas@gmail.com
izi.institute
mob. +380-63-820-20-22

ВИСНОВОК

щодо результатів проведення експертизи
проекту нормативно-правового акта¹

Назва акта	Наказ Міністерства соціальної політики України “Деякі питання забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації”
Суб’єкт права законодавчої ініціативи	Міністерство соціальної політики України
Висновок та рекомендації	Містить корупціогенні фактори та інші зауваження

Опис проекту нормативно-правового акта

Проектом наказу пропонується ухвалити нові Кваліфікаційні вимоги до підприємств усіх форм власності - кандидатів на виготовлення та/або постачання, ремонту та технічного обслуговування технічних та інших засобів реабілітації (далі Кваліфікаційні вимоги) та нову редакцію Положення про Експертну комісію Мінсоцполітики України щодо встановлення відповідності кваліфікаційним вимогам підприємств усіх форм власності - кандидатів на виготовлення та/або постачання, ремонту та технічного обслуговування технічних та інших засобів реабілітації (далі Комісія, Експертна комісія), порядок її роботи (далі Положення).

¹ Цей висновок підготовлений відповідно до Методології проведення антикорупційної експертизи законопроектів аналітичним центром “Інститут законодавчих ідей”

Корупціогенні фактори:

I. Кваліфікаційні вимоги до підприємств усіх форм власності - кандидатів на виготовлення та/або постачання, ремонту та технічного обслуговування технічних та інших засобів реабілітації

1. Надмірні дискреційні повноваження

1.1. Розділом II Кваліфікаційних вимог визначені вимоги до приміщень підприємств.

Пунктом 1 вимагається наявність приміщень що відповідають вимогам ДБН В.2.2-40:2018 „Інклюзивність будівель і споруд”, у яких створено умови для безперешкодного доступу до них осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення. Водночас не визначено кількість таких приміщень та які саме приміщення підприємства повинні відповідати вимогам вказаних ДБН. Відсутність такої конкретизації кваліфікаційної вимоги надає надмірні дискреційні повноваження Експертній комісії на власний розсуд, у кожному конкретному випадку тлумачити положення Кваліфікаційних вимог. Це сприяє виникненню корупційних ризиків та можливих корупційних зловживань Експертної комісії при визначенні відповідності підприємства вказаній кваліфікаційній вимозі.

Оскільки, відповідно до пункту 1 ДБН В.2.2-40:2018 „Інклюзивність будівель і споруд”, його норми поширюються на житлові будинки та громадські будівлі та споруди, видається, що вказана кваліфікаційна вимога може стосуватися лише приміщень, до яких необхідний безпосередній доступ осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення. Вказана вимога не повинна поширюватися на виробничі, підсобні чи інші приміщення підприємства, до яких доступ осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення не здійснюється.

Виходячи з цього, кваліфікаційну вимогу, яка відображена у пункті 1 розділу II Кваліфікаційних вимог можливо встановити лише для приміщень, які визначені у пункті 5 та 6 вказаного розділу.

1.2. Відповідно до пунктів 1-5, 7 розділу VI Кваліфікаційних вимог, встановлюються кваліфікаційні вимоги, які полягають у наданні тих чи інших послуг. З тексту вказаних положень неможливо однозначно визначити, що саме вимагається від підприємства - фактичне надання послуг чи можливість їх надання у майбутньому. Такі неоднозначності дають можливість Експертній комісії діяти на власний розсуд, що сприяє виникненню корупційних ризиків.

З метою усунення неоднозначності тлумачення кваліфікаційних вимог, вказані положення слід конкретизувати.

2. Додаткове навантаження на суб'єктів господарювання

2.1. Відповідно до пункту 2 розділу II Кваліфікаційних вимог, приміщення повинно перебувати у праві власності або праві користування лише одного

підприємства будь-якої форми власності – кандидата на виготовлення та/або постачання, ремонту та технічного обслуговування ТЗР за кошти державного бюджету (далі – підприємство - кандидат).

Водночас, згідно з пунктом 3 розділу II Кваліфікаційних вимог та пункту 8 Положення, обмежується право підприємств у користуванні приміщеннями на праві суборенди, чим створюються додаткові обмеження для підприємств, які бажають потрапити у Перелік.

Таке обмеження є необґрунтованим, адже в Кваліфікаційних вимогах встановлений запобіжник щодо користування одним приміщенням декількома підприємствами-кандидатами. Окрім цього, встановлення вказаних обмежень сприяє виникненню корупційних ризиків.

З метою усунення виявлених недоліків, слід усунути заборону перебування приміщень підприємств-кандидатів у суборенді.

2.2. Пунктом 1 розділу III “Вимоги до фахівців” Кваліфікаційних вимог, встановлюється необхідність наявності у підприємства кваліфікованих фахівців (для протезно-ортопедичних виробів, крім протезів молочної залози, *(згідно із СОУ 33.1-03187683-001:2005 „Послуги протезно-ортопедичні. Класифікація і загальні вимоги” (зі змінами)*), а пунктом 2 необхідність наявності у підприємства кваліфікованих фахівців *(згідно із СОУ 33.1-03191680-003:2011 „Технічне обслуговування та ремонт технічних засобів реабілітації. Загальні вимоги” (зі змінами))*.

За чинної редакції Кваліфікаційних вимог, вимагається лише наявність у підприємства кваліфікованих фахівців (для протезно-ортопедичних виробів, крім протезів молочної залози, *(згідно із СОУ 33.1-03187683-001:2005 “Послуги протезно-ортопедичні. Класифікація і загальні вимоги” (зі змінами)*)).

Таким чином, згідно з новою редакцією Кваліфікаційних вимог, для підприємств створюються додаткові навантаження, які ускладнять існуючу наразі процедуру підтвердження відповідності кваліфікаційним вимогам. Це сприятиме виникненню корупційних ризиків, які полягають у можливих пошуках “спрощення” вказаної процедури шляхом надання неправомірної вигоди.

Окрім цього, у новій редакції Кваліфікаційних вимог вказано, що відповідність вимогам визначених пунктом 1 та 2 розділу III є підтвердженою тільки у разі, якщо такий **фахівець не є додатково працевлаштований на іншій роботі** за межами населеного пункту в якому розташоване підприємство-кандидат. Такі обмеження не лише створюють додаткові навантаження на підприємства, але й прямо порушують права працівників, зокрема права працювати за сумісництвом. Це положення сприяє виникненню корупційних ризиків, зокрема, можливого надання неправомірної вигоди з метою уникнення виявлення вказаних фактів.

З метою усунення корупційних ризиків, вказане положення Кваліфікаційних вимог рекомендуємо виключити.

2.3. Розділом V Кваліфікаційних вимог визначені кваліфікаційні вимоги до ТЗР. Вимоги до ТЗР не можуть визначати у вказаних Кваліфікаційних вимогах, оскільки це призведе до дублювання регулювання такої продукції як медичних виробів.

Відповідно до пункту 1 статті 56 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від

16.09.2014 р. № 1678-VII, Україна вживає необхідних заходів з метою поступового досягнення відповідності з регламентами ЄС. Правове регулювання обігу медичних виробів здійснюється, зокрема, відповідно до норм Технічного регламенту щодо медичних виробів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 02.10.2013 р. № 753, який розроблений на основі Директиви Ради 93/42/ЄЕС про медичні вироби, затвердженої 14 червня 1993 року (далі Технічний регламент). Відповідно до Технічного регламенту ТЗР є медичними виробами.

В Технічному регламенті визначені вимоги до виробників медичних виробів та безпечності продукції згідно з Європейськими нормами. Відповідність продукції технічному регламенту є достатньою підставою для її реалізації та допуску на ринок підприємства. Встановлення додаткових вимог до ТЗР свідчить про надмірне регулювання вказаної сфери та, як наслідок, штучного обмеження права підприємств у доступі до вказаного ринку. Це в свою чергу сприятиме виникненню корупційних ризиків, зокрема, через надання неправомірної вигоди з метою сприяння у включенні підприємства до Переліку.

З метою усунення корупційних ризиків, рекомендуємо не визначати додаткових вимог до ТЗР в якості кваліфікаційних вимог та виключити вказаний розділ з тексту Кваліфікаційних вимог.

2.4. Відповідно до пункту 6 розділу VI Кваліфікаційних вимог, для підприємств - кандидатів з виготовлення та/або постачання ТЗР встановлюється вимога наявності сайту, що відповідає ДСТУ ISO/IEC 40500:2015 “Інформаційні технології. Настанова з доступності веб-контенту W3C (WCAG) 2.0” не нижче рівня AA із каталогом ТЗР які виготовляються та/або постачаються, технічними характеристиками ТЗР, контактними даними підприємства. Згідно з пунктом 7 розділу VI Кваліфікаційних вимог, для підприємств - кандидатів з ремонту та технічного обслуговування ТЗР встановлюється вимога наявності сайту із переліком ТЗР які можуть ремонтуватись та обслуговуватись. Такі кваліфікаційні вимоги є новими у порівнянні з чинною редакцією Кваліфікаційних вимог. Водночас, вказана інформація вже відображається в електронному каталозі-класифікаторі технічних та інших засобів реабілітації. А контактна інформація підприємств міститься безпосередньо у Переліку.

Наявність сайту підприємства з необхідними вимогами до його доступності, а також сайту з каталогом ТЗР без сумніву сприятиме конкурентоспроможності таких підприємств. Водночас слід зазначити, що встановлення таких вимог в якості кваліфікаційних є необґрунтованим втручанням в господарську діяльність підприємств та проявом надмірної регуляції. Більше того, оцінка відповідності цим кваліфікаційним вимогам на практиці може бути зведена до довільного тлумачення того, як повинні виглядати зазначені переліки і, як наслідок, можливих безпідставних відмов підприємствам.

Таким чином, задля уникнення зайвої регуляції та виникнення корупційних ризиків, рекомендуємо виключити вказані кваліфікаційні вимоги.

Вважаємо, що вказані вимоги повинні в першу чергу бути реалізовані Мінсоц та УкрНДІ протезування, на сайтах яких розміщений Електронний каталог ТЗР.

Інші зауваження

1. Згідно з пунктом 5 постанови Кабінету міністрів України “Про затвердження Порядку забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших окремих категорій населення і виплати грошової компенсації вартості за самостійно придбані технічні та інші засоби реабілітації, переліку таких засобів” № 321 (далі Постанова № 321), технічні та інші засоби реабілітації, призначені для безоплатного забезпечення осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю, інших осіб за рахунок коштів державного бюджету, виготовляються, постачаються і ремонтуються **підприємствами, які відповідають кваліфікаційним**

вимогам, установленим Мінсоцполітики (далі - підприємства). Перелік підприємств формується та ведеться Мінсоцполітики.

Відповідно до пункту 1 Загальних положень Кваліфікаційних вимог, виготовленням та/або постачанням, ремонтом та технічним обслуговуванням технічних та інших засобів реабілітації (далі – ТЗР) з метою забезпечення осіб з інвалідністю за кошти державного бюджету можуть займатися **підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, що здійснюють підприємницьку діяльність на території України** за умови включення їх до переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам.

Отже, формулювання Кваліфікаційних вимог, які розроблені на виконання Постанови № 321, суперечить формулюванню положень самої Постанови № 321. Необхідно узгодити формулювання, використані у Кваліфікаційних вимогах з положеннями вказаної Постанови.

2. Відповідно до пункту 3 Загальних положень Кваліфікаційних вимог, діяльність суб'єктів господарської діяльності із забезпечення осіб з інвалідністю **технічними засобами реабілітації** за кошти державного бюджету регулюється Конституцією України, законами України, актами Верховної Ради України, актами Кабінету Міністрів України, Президента України, іншими правовими актами. Оскільки вказані Кваліфікаційні вимоги стосуються підприємств - кандидатів на виготовлення та/або постачання, ремонту та технічного обслуговування **технічних та інших засобів реабілітації**, вказане положення потребує уточнення.

3. Пункт 1 розділу IV Кваліфікаційних вимог встановлює вимоги до оснащення підприємства. Відповідно до цього пункту, від підприємств вимагається наявність власного спеціального матеріально-технічного оснащення, введеного в експлуатацію технологічного обладнання, інструментів, приладів, засобів вимірювальної техніки, передбачених технічною та технологічною документацією. Наявність орендованого спеціального матеріально-технічного оснащення, введеного в експлуатацію технологічного обладнання, інструментів, приладів, засобів вимірювальної техніки, передбачених технічною та технологічною документацією у суб'єктів господарювання, які не включено до переліку підприємств, які відповідають кваліфікаційним вимогам.

З тексту вказаного положення видається, що підприємство повинне мати в наявності як власне, так і спеціальне оснащення, хоча така вимога є нелогічною та необґрунтованою. З метою усунення недоліків нормопроектувальної техніки, рекомендуємо між вказаними речення вжити сполучник “або”, який дозволить альтернативні варіанти наявності оснащення - власного або орендованого.

II. Положення про Експертну комісію Мінсоцполітики України щодо встановлення відповідності кваліфікаційним вимогам підприємств усіх форм власності - кандидатів на виготовлення та/або постачання, ремонту та технічного обслуговування технічних та інших засобів реабілітації, порядок її роботи (далі - Положення)

1. Надмірні дискреційні повноваження.

1.1. Відповідно до абзацу 2 пункту 3 Положення “Комісія має право: **...одержувати** в установленому порядку від підприємств-кандидатів **інформацію, необхідну для виконання покладених на неї завдань**”.

При цьому, Положення не конкретизує поняття “необхідна інформація”, що наділяє Комісію надмірним дискреційним повноваженням вимагати від підприємств-кандидатів будь-яку “необхідну” для виконання завдань Комісії інформацію та може бути підставою для корупційних зловживань Комісією таким повноваженням.

Отже, з метою усунення корупційних ризиків, необхідно визначити чіткий перелік документів, які має право вимагати Комісія від підприємств-кандидатів, випадки та підстави здійснення такого повноваження.

1.2. Відповідно до пункту 8 Положення, підприємство-кандидат подає на розгляд Комісії такі документи:...зразки ТЗР на виготовлення, постачання яких подає документи підприємство – кандидат (на вимогу комісії **у разі необхідності**).

Разом з тим, у Положенні відсутні норми, які б визначали перелік випадків, коли Комісія може вимагати зразки ТЗР, що наділяє представників Комісії надмірним дискреційним повноваженням на власний розсуд визначати такі випадки та вимагати зразки ТЗР у окремих підприємств-кандидатів, що може призвести до корупційних зловживань Комісії та сприятиме різному ставленню до підприємств.

Враховуючи виявлений недолік, доцільно визначити виключний перелік випадків, коли Комісія може вимагати у підприємств-кандидатів зразки ТЗР.

1.3. Відповідно до пункту 12 Положення, Комісія “**може** розглянути питання та рекомендувати виключити підприємство з переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, у разі встановлення...”.

Використання в положенні словосполучення “**може розглянути питання**” замість імперативного “**розглядає питання**” наділяє членів Комісії надмірним дискреційним повноваженням при виявленні певних недоліків у підприємств на власний розсуд приймати рішення про надання рекомендацій чи не надання рекомендацій щодо їх виключення з переліку підприємств, що може призвести до корупційних зловживань членів Комісії та різного ставлення до підприємств, які перебувають в однакових умовах. На практиці це може призвести до того, що за однакових підстав одне підприємство буде виключене з переліку, тоді як інше підприємство, яке “домовилось” з Комісією за таких же підстав не буде виключене з переліку.

З метою усунення корупційних ризиків, рекомендуємо доопрацювати вказане положення.

1.4. Відповідно до абзаців 7, 8 та 10 пункту 12 Положення “Комісія може розглянути питання та рекомендувати виключити підприємство з переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, у разі встановлення...**ненадання** особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі **послуги** з гарантійного, післягарантійного ремонту та технічного обслуговування технічних та інших засобів реабілітації; **ненадання** особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі **послуги** підбору технічних та інших засобах реабілітації; **ненадання послуг** у стаціонарному (реабілітаційному) відділенні підприємства або в клініці УкрНДІпротезування, або стаціонарних відділеннях закладів охорони здоров’я під час

первинного та складного протезування і ортезування осіб з інвалідністю, дітей з інвалідністю та інших осіб”.

Разом з тим, Положення не містить уточнень, що мається на увазі під “ненаданням послуг”, а також не містить механізму підтвердження факту ненадання відповідних послуг підприємством. Вказана норма може призвести до корупційних зловживань зі сторони членів Комісії, адже вони на власний розсуд будуть встановлювати факт ненадання послуг особам з інвалідністю та приймати або не приймати рішення щодо надання рекомендацій про виключення підприємства з відповідного переліку підприємств.

З метою усунення корупційних ризиків, рекомендуємо визначити у Положенні поняття “ненадання послуг” та встановити механізм підтвердження факту ненадання особам з інвалідністю послуг підприємством.

2. Необґрунтоване використання оціночних понять.

2.1. Відповідно до абзацу 3 пункту 9 Положення, “**при визначенні** Комісією **доцільності** здійснення **перевірки** достовірності даних з документів...така перевірка має бути проведена в сорока п’ятиденний строк з моменту надходження документів до Мінсоцполітики на розгляд Комісії.

Разом з тим, Положення не визначає поняття “**доцільність**” та не визначає ознаки (критерії) доцільності, що допускає його довільне тлумачення та наділяє надмірними дискреційними повноваженнями членів Комісії тлумачити вказане поняття на власний розсуд, що може призвести до корупційних зловживань Комісії та надмірного тиску на підприємства

Отже, з метою усунення корупційних ризиків, у Положенні необхідно визначити ознаки (критерії) доцільності здійснення Комісією перевірок достовірності даних.

2.2. Аналогічне зауваження стосується також:

- абзацу першого пункту 10 Положення, відповідно до якого, “у разі якщо подані документи...**оформлені неналежним чином**, розгляд документів підприємства-кандидата переноситься на наступне засідання Комісії...”;

- абзацу першого пункту 12 Положення “Комісія може розглянути питання та рекомендувати виключити підприємство з переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, у разі встановлення...невиконання або **неналежного виконання** умов договорів із забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, послугами з їх гарантійного, післягарантійного ремонту та технічного обслуговування”.

3. Відсутність чи недоліки процедур добору (конкурсу) до складу Комісії.

Пункт 1 та 5 Положення визначають, що голова та персональний склад експертної комісії Мінсоцполітики України (далі - Комісія) утворюється наказом Мінсоцполітики.

Пункт 4 Положення визначає, що до складу Комісії входять голова, заступник голови, представники Міністерства соціальної політики України, Фонду соціального захисту інвалідів, Українського науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та відновлення працездатності (далі – УкрНДІпротезування), представники громадських організацій та секретар.

Положення не визначає механізму прозорого обрання членів вказаної Комісії, що надає можливість уповноваженим особам Мінсоцполітики на власний розсуд визначати, кого із представників, визначених у пункті 4 Положення, включати до

складу Комісії, що може призвести до корупційних зловживань, особливо зважаючи на високу корупційну вразливість діяльності Комісії.

Разом з тим, враховуючи періодичність зміни складу Комісії та присутність серед членів комісії представників громадських організацій, доцільно в Положенні встановити серед складу Комісії пропорційну кількість (50/50) представників від державних органів та громадськості, додатково встановивши механізм обрання представників громадськості до членів Комісії на основі відкритого конкурсного відбору.

Отже, в Положенні необхідно чітко визначити пропорційну кількість складу Комісії від представників громадськості та державних органів, а також визначити механізм проведення відкритого конкурсного відбору членів Комісії.

Також доцільно передбачити можливість періодичної ротації складу Комісії задля змінюваності її членів, як фактору, що знижує ймовірність реалізації ними корупційних ризиків.

4. Відсутність чи недосконалість процедури вирішення конфлікту інтересів

4.1. Пункт 4 Положення встановлює, що “до складу Комісії входять голова, заступник голови, представники Міністерства соціальної політики України, Фонду соціального захисту інвалідів, Українського науково-дослідного інституту протезування, протезобудування та відновлення працездатності (далі – УкрНДІпротезування), представники громадських організацій та секретар”.

Пропозиція щодо присутності у складі Комісії представників УкрНДІпротезування є необґрунтованою та може призвести до корупційних зловживань, адже в даному випадку наявний конфлікт інтересів, оскільки УкрНДІпротезування здійснює ряд процедур, які проходять підприємства задля потрапляння на ринок ТЗР та які необхідні для розгляду їх документів Комісією. Так, УкрНДІпротезування формує та веде Електронний каталог, присвоює шифр продукції, здійснює професійну підготовку фахівців підприємств, завіряє копії стандартів або титульних аркушів нормативної, технічної документації, а також проводить випробування продукції в межах проходження процедури сертифікації продукції.

Отже, положення щодо входження представників УкрНДІпротезування до складу Комісії слід виключити.

4.2. *Аналогічне зауваження* щодо конфлікту інтересів УкрНДІпротезування стосується абзацу 14 пункту 8 Положення, відповідно до якого, підприємство-кандидат має подати на розгляд Комісії “титульні листи технологічних процесів виготовлення технічних та інших засобів реабілітації...”, які, як свідчить практика, видаються фахівцями УкрНДІпротезування, представники якого будуть членами Комісії.

4.3. *Аналогічне зауваження* щодо конфлікту інтересів УкрНДІпротезування стосується абзацу 5 пункту 8 Положення, відповідно до якого, підприємство-кандидат має подати на розгляд Комісії “документ, що підтверджує відповідність заявлених функціональних характеристик та оснащення вимогам встановленим наказом Мінсоцполітики від 17.03.2021 № 134 „Про затвердження порядку призначення технічних засобів реабілітації відповідно до функціональних можливостей особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, постраждалого внаслідок антитерористичної операції”, виданий компетентним органом в галузі підтвердження відповідності ТЗР, акредитованим Національною агенцією акредитації України за формою, наведеною у додатку 3 до цього Положення”. Наразі таким єдиним компетентним органом є УкрНДІпротезування, представники якого будуть членами Комісії.

5. Додаткове навантаження на суб'єктів господарювання

5.1. Пункт 8 Положення визначає перелік документів, які має подати підприємство-кандидат на розгляд Комісії для включення його до Переліку підприємств, які виготовляють, постачають і ремонтують технічні засоби реабілітації.

Вказаний перелік документів суттєво розширений у порівнянні з чинною редакцією Положення. До нього додається:

- копії договорів поставки ТЗР на постачання яких подає документи підприємство-кандидат або копія документа, який надає право на ексклюзивне представництво та постачання ТЗР;

- планові калькуляції з розшифровкою всіх витрат, що підтверджують відпускну ціну технічних та інших засобів реабілітації серійного виробництва;

- документ, що підтверджує відповідність заявлених функціональних характеристик та оснащення вимогам встановленим наказом Мінсоцполітики від 17.03.2021 № 134, виданий компетентним органом в галузі підтвердження відповідності ТЗР, акредитованим Національною агенцією акредитації України за формою, наведеною у додатку 3 до цього Положення;

- зразки ТЗР на виготовлення, постачання яких подає документи підприємство – кандидат (на вимогу комісії у разі необхідності);

- копії паспортів, настанов з експлуатування та гарантійних талонів на сервісне обслуговування технічних та інших засобів реабілітації на виготовлення, постачання яких подає документи підприємство – кандидат;

- титульні листи технологічних процесів виготовлення технічних та інших засобів реабілітації (для підприємств – кандидатів на виготовлення та постачання);

- тощо.

При порівнянні визначеного у проекті Положення та чинній редакції Положення переліку документів, викликає сумнів та потребує обґрунтування значне розширення кількості документів, які необхідно подати підприємству-кандидату на розгляд Комісії. Вказане положення значно обтяжує становище підприємств-кандидатів створюючи додаткове навантаження для вказаних суб'єктів господарювання, що сприятиме виникненню корупційних зловживань, зокрема, через надання неправомірної вигоди з метою сприяння у включенні підприємства до Переліку.

З метою усунення корупційних ризиків слід відмовитися від розширення переліку документів, які вимагатимуться від підприємств.

5.2. У пункті 12 Положення визначаються нові підстави виключення підприємства з переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, серед іншого:

- встановлення оцінки сервісу надання послуг підприємством за результатами моніторингу забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації та оцінки якості надання послуг особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі нижче 4 балів, за умови проведення опитування обсягом не менше 10% осіб з інвалідністю, що були забезпечені підприємством за останні 12 місяців;

- встановлення фактів незадоволеності осіб з інвалідністю якістю виданих підприємством ТЗР за результатами моніторингу забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації та оцінки якості надання послуг особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі обсягом не менше 20 % ТЗР, що були забезпечені підприємством за останні 12 місяців;

Слід зазначити, що встановлення вказаних обставин як підстави для виключення підприємства з Переліку є необґрунтованим та значно обмежує права підприємств. Суб'єктивний фактор задоволеності осіб з інвалідністю наданням послуг не може бути підставою для виключення підприємства з Переліку. Такі положення сприяють виникненню корупційних ризиків та можливих корупційних зловживань при вирішенні

питання виключення підприємств з Переліку за вказаною підставою, а також проявів недобросовісної конкуренції шляхом підкупу клієнтів конкурента як умову негативної оцінки.

Окрім того, вказані положення суперечать меті проведення вказаного моніторингу, яка визначена у наказі Мінсоц “Про затвердження Порядку моніторингу забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, огляду технічних та інших засобів реабілітації та оцінки якості надання послуг особі з інвалідністю, дитині з інвалідністю, іншій особі” від 30.12.2020 № 873, у пункті 2 якого вказано, що моніторинг проводиться з метою:

- оцінювання поточних результатів;
- виявлення труднощів, визначення та вирішення в межах компетенції проблем і надання Мінсоцполітики рекомендацій для їх усунення;
- удосконалення системи забезпечення ТЗР, надання послуг.

Отже, з метою усунення корупційних ризиків, вказані підстави для виключення підприємства з переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам слід виключити.

5.3. Згідно з пунктом 11 Положення, підприємствам-кандидатам, стосовно яких **протягом останніх трьох років були відмови у включенні до переліку** підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, відповідність кваліфікаційним вимогам встановлюється **на один бюджетний рік**.

Вказана норма створює додаткове навантаження на підприємства, яким раніше було відмовлено у включенні до реєстру, кожен рік протягом наступних трьох років заново проходити процедуру включення до переліку. Відмова у включенні до переліку ніяким чином не свідчить про те, що обставини, які стали підставою для відмови, збереглися або існує будь-який ризик виникнення таких підстав знову.

Таким чином, вказане положення є необґрунтованим, особливо зважаючи на те, що підприємство може включатися до переліку не один раз на рік чи на три роки, а й декілька разів, якщо воно заявляється на виготовлення, постачання чи ремонт нових видів ТЗР.

З метою усунення надмірного навантаження на суб'єктів господарювання та пов'язаних з цим корупційних ризиків, рекомендуємо виключити вказане положення.

5.4. Відповідно до пункту 12 Положення, виявлення фактів зайнятості фахівця на іншій роботі за межами населеного пункту в якому розташоване підприємство-кандидат розглядаються як підтвердження невідповідності кваліфікаційним вимогам.

Такі обмеження не лише створюють додаткові навантаження на підприємства, але й прямо порушують права працівників. Необґрунтованим є обмеження працівників працювати за сумісництвом, тим паче що забороняється зайнятість фахівця на будь-якій іншій роботі, яка може й не стосуватися ТЗР, наприклад творча або викладацька робота.

Окрім того, вказане положення сприяє виникненню корупційних ризиків, зокрема, можливого надання неправомірної вигоди з метою уникнення виявлення вказаних фактів.

Тому вказане положення необхідно вилучити з пункту 12 Положення.

6. Створення надмірних обтяжень чи штучних перешкод для учасників адміністративних процедур

6.1. Відповідно до абзацу 2 пункту 8, **підприємство-кандидат має подати на розгляд Комісії усі документи у паперовому вигляді**, а також на електронному носії інформації.

Вказана норма виключає можливість подачі підприємством-кандидатом необхідних документів у електронній формі, як альтернативного способу взаємодії між підприємством та Комісією, що може сприяти виникненню корупційних зловживань членами Комісії. Відсутність можливості подання документів лише в електронній формі шляхом накладання електронного підпису уповноваженої особи є суттєвим законодавчим недоліком, який створює зайві перепони та обтяження для підприємств та суперечить задекларованій політиці paperless.

Враховуючи виявлений недолік, доцільно в Положенні визначити можливість подачі документів підприємств-кандидатів у електронній формі.

6.2. Відповідно до абзацу 3 пункту 9 “ри визначенні Комісією доцільності здійснення перевірки достовірності даних з документів, що передбачені пунктом 8 цього Положення та подані на розгляд Комісії, за місцезнаходженням підприємства-кандидата або підприємства яке включено до переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, **така перевірка має бути проведена в сорока п’ятиденний строк з моменту надходження документів** до Мінсоцполітики на розгляд Комісії. За результатами розгляду матеріалів членами Комісії секретар Комісії доповідає на засіданні Комісії. За бажанням керівник підприємства-кандидата може взяти участь у засіданні Комісії”. Водночас не визначається термін результатів такої перевірки.

Таким чином, вказана норма надає право Комісії продовжувати розгляд питання про відповідність кваліфікаційним вимогам на більший строк, ніж строк визначений у абзаці 2 пункту 9, згідно якого строк розгляду документів та надання рекомендацій **не може перевищувати одного місяця з моменту їх надходження**.

Враховуючи вказаний недолік, пропонуємо чітко визначити, що строк перевірки достовірності даних та строк розгляду документів та перевірки достовірності даних, поданих у документах не може перевищувати одного місяця з моменту їх надходження.

7. Прогалина

7.1. Відповідно до абзацу 5 пункту 12 Положення, Комісія може розглянути питання та рекомендувати виключити підприємство з переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, у разі встановлення ... факту незабезпечення особи з інвалідністю, дитини з інвалідністю, іншої особи технічними та іншими засобами реабілітації після надання підприємством акту приймання-передачі робіт (надання послуг), та внесення відповідної інформації до банку даних.

Водночас, Положення не визначає підстави та порядок встановлення факту незабезпечення осіб ТЗР та іншими засобами реабілітації, що Враховуючи виявлений недолік, в Положенні необхідно чітко визначити підстави та порядок встановлення факту незабезпечення осіб ТЗР та іншими засобами реабілітації.

7.2. Аналогічне зауваження стосується встановлення факту “невиконання або неналежного виконання умов договорів із забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації, послугами з їх гарантійного, післягарантійного ремонту та технічного обслуговування”. Відсутність підстав та порядку встановлення Комісією такого факту наділяє Комісією визначати вказані факти на власний розсуд, та таким чином тиснути на окремі підприємства. Окрім цього, така підстава виключення підприємства з переліку суперечить чинному законодавству, зокрема встановленій презумпції правомірності правочину, яка визначена у ст. 204 Цивільного кодексу України та полягає у тому, що **лише суд може встановити випадки невиконання або неналежного виконання умов договорів**.

8. Юридична колізія

Відповідно до пункту 13 Положення, підприємство-кандидат у **місячний строк** після прийняття рішення Міністерства соціальної політики України щодо його невідповідності кваліфікаційним вимогам може оскаржити таке рішення в судовому порядку. Рішення Міністерства соціальної політики України щодо виключення підприємства з переліку підприємств, що відповідають кваліфікаційним вимогам, може бути оскаржене в судовому порядку у **місячний строк** після прийняття такого рішення.

Такий строк оскарження рішень Міністерства соціальної політики України суперечить положенням нормативно-правового акту вищої сили, а саме частині другій статті 122 Кодексу адміністративного судочинства України, в якій вказано, що для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється **шестимісячний строк**.

З метою усунення вказаної колізії, слід привести у відповідність пункт 13 Положення до норм Кодексу адміністративного судочинства України.

Інші зауваження

1. Відповідно до пункту 9 Положення, за бажанням керівник підприємства-кандидата може взяти участь у засіданні Комісії.

Разом з тим не визначено, з якого джерела керівник підприємства-кандидата повинен дізнатися про засідання Комісії, на якому буде розглядатися питання його підприємства.

Слід визначити, що Комісія зобов'язана заздалегідь (не менше ніж 5 робочих днів) запросити керівника підприємства-кандидата на засідання Комісії, на якому розглядатиметься його питання. Також необхідно закріпити право керівника не лише бути присутнім на засіданні, а й висловлювати свої аргументи щодо обговорюваних питань та надавати необхідні роз'яснення.

2. Проект наказу є регуляторним актом, тому до нього надано відповідний аналіз регуляторного впливу. У цьому документі вказано, що внаслідок прийняття проекту акту витрати суб'єктів господарювання великого і середнього бізнесу будуть відсутні. Це не відповідає дійсності. Покладення нових обов'язків на підприємства сприятиме необхідності їх значних витрат на приведення у відповідність їх підприємств кваліфікаційним вимогам. Наприклад, створення сайту, який відповідає ДСТУ ISO/IEC 40500:2015 "Інформаційні технології. Настанова з доступності веб-контенту W3C (WCAG) 2.0" не нижче рівня AA чи створення умов для безперешкодного доступу до приміщень шляхом їх відповідності вимогам ДБН В.2.2-40:2018 „Інклюзивність будівель і споруд” може стати неабияким фінансовим тягарем для підприємства.

3. Прийняття вказаного акту суперечить Плану заходів щодо реалізації положень Генеральної угоди про регулювання основних принципів і норм реалізації соціально-економічної політики і трудових відносин в Україні на 2019-2021 роки затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2019 р. № 691-р, яким визначено, що Україна повинна сприяти спрощенню та скороченню кількості адміністративних процедур виходу на ринки товарів, робіт, послуг, зокрема **вживати заходів до удосконалення та дерегуляції нормативно-правової бази з виробництва і реалізації технічних та інших засобів реабілітації, в тому числі за рахунок бюджетних коштів.**

Натомість *прийняття вказаного проекту Наказу не сприятиме спрощенню та скороченню кількості адміністративних процедур виходу на ринок ТЗР, а*

навпаки ще більше зарегулюватиме вказану сферу та сприятиме додатковому тиску на підприємства.

Узагальнюючий висновок

Зважаючи на виявлені корупціогенні фактори та недоліки проєкту Наказу Міністерства соціальної політики України “Деякі питання забезпечення технічними та іншими засобами реабілітації”, ідентифіковані корупційні ризики та створення додаткових обов’язків та перепон для підприємств, що невідповідає задекларованій політиці дерегуляції вказаного ринку, **аналітичний центр “Інститут законодавчих ідей” не може рекомендувати прийняття вказаного акту.**